

שינוי מדיניות בעת מלחמה: חקר מקרה של בנק החלב הלאומי במלחמת חרבות ברזל

רויטל הררי וקרולינה טננבאום-ברוכי
בית הספר למדעי הסיעוד
המכללה האקדמית תל אביב-יפו

רקע

אימהות מניקות פגיעות במצבי חירום העלולים לשבש את דפוסי ההזנה של התינוק ולהגביל את הגישה להנקה או לחלב של האם. במצבים אלו, בנק החלב הינו מקור אפשרי לשמירה על הצרכים התזונתיים של תינוקות. הבנק הלאומי לחלב אם הוקם באמצעות מגן דוד אדום בשנת 2019 במטרה להבטיח אספקת חלב אם מפוקח לתינוקות ופגים, ללא עלות.

מטרת המחקר

בדיקת שינויי מדיניות של משרד הבריאות ובנק החלב בזמן מלחמה בנושא תרומת חלב-אם

שיטת המחקר

חקר מקרה (case study) בו נערכה השוואה של מדיניות משרד הבריאות ובנק החלב לגבי קריטריונים לקבלה ולתרומת חלב-אם. הושוו ההנחיות בתקופה שקדמה למלחמת חרבות-ברזל ובתקופה שלאחר תחילת המלחמה. בוצע ניתוח תוכן של הקריטריונים לתרומת חלב בשתי התקופות. הנתונים נלקחו מהאתרים הרשמיים של משרד הבריאות ובנק החלב. לא נכלל מידע ממקורות לא רשמיים.

ממצאים

נמצאו הבדלים בהנחיות בין התקופות לפני ואחרי תחילת המלחמה. ב-9 באוקטובר 2023, כיומיים מפרוץ המלחמה, פרסם משרד הבריאות הוראת-שעה בנושא "הנחיות לתרומות חלב-אם ולשימוש בו" המרחיב את הזכויות לקבלת חלב-אם. מעבר לזכויות בשיגרה, יוכלו לקבל חלב-אם גם:

- תינוקות עד גיל חצי שנה שזקוקים לחלב-אם עקב היעדרות אימם בשל המצב (פציעה, חטיפה או פטירה)
- תינוקות עד גיל חצי שנה שזקוקים לחלב-אם עקב גיוס האם בצו 8
- תינוקות מעל גיל חצי שנה ועד גיל שנה עקב היעדרות אימם או גיוסה ושלא יכולים להיעזר בתמ"ל (עקב אלרגיה או חוסר סבילות)
- תינוקות פצועים עקב המבצע עד גיל שנה במידה ונדרש לסייע בהחלמתם
- כל מצב רפואי המחייב חלב-אם כגון מצב אונקולוגי על פי מסמך מגורם רפואי מומחה

קבלת חלב

תרומת חלב

- השינוי היחיד שנמצא היה ביטול קריטריון שימוש במשאבות חלב מדגמים מסוימים בלבד

המלצות

מצבי חירום מתמשכים ומחסור קבוע בחלב אם מפוקח קוראים לחשיבה מחודשת לגבי מדיניות תרומת חלב. הגמשת הקריטריונים לתרומה יתכן ותאפשר לתינוקות נוספים להנות מהזנה מיטבית

מסקנות

משרד הבריאות ובנק חלב-אם ביצעו שינויי מדיניות משמעותיים כבר ביומיים ראשונים למלחמה. הקריטריונים לקבלת חלב-אם עודכנו והורחבו כך שגם מצבה של האימא יהווה קריטריון זכאות תוך התייחסות למצבים ייחודיים שאפיינו את התקופה הראשונה למלחמה. יחד עם זאת, הקריטריונים לגבי תרומת חלב כמעט ולא השתנו